

Çerçeve Yasa

Başından bugüne “çözüm süreci”

Genç Yoldaşlara Sınıf Vizyonuyl Bir Süreç Dosyası

Çatışmasızlık barış değildir. Barış eşitliktir. Silahların sustuğu ama toplumun da susturulduğu bir ülkede kazanılan şey barış değil, **yeniden düzenlenmiş bir tahakkümdür.**

İçindekiler

GİRİŞ — NEDEN BU BROŞÜR?	4
KISIM I — SÜREÇ NEREDEN GELİYOR?	7
1. 2013–2015: AYNI CÜMLE BİR KEZ DAHA	8
2. GERİYE KALAN ENKAZ VE VERİLMİYEN HESAP	8
3. YENİ SÜREÇ: 1 EKİM 2024'TEN BUGÜNE	8
KISIM II — ÇERÇEVE YASA: METİNDE NE VAR, NE YOK	10
4. YÜRÜRLÜK MGK'YA BAĞLANDI: HAK DEĞİL TAKDİR	11
5. AF DEĞİL ERTELEME: KOŞULLU ÖZGÜRLÜK	11
6. SÜREÇ MECLİS'TEN ALINDI	11
7. YASADA NE YOK? KAYIP OLAN SINIF	11
8. "TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞME" KİMİN İHTİYACI?	12
KISIM III — SÜRECİN BİÇİMİ: GİZLİLİK, SIZINTI, TEKZİP	13
9. GİZLİLİK BİR KAZA DEĞİL, YÖNTEMDİR	14
10. SIZDIRMA-TEKZİP SARMALININ ÜÇ İŞLEVİ	14
11. METİN FETİŞİZMİ	15
KISIM IV — HUKUKSUZLUK ZEMİNİ	16
12. BERAAT EDEN İHRAÇ EDİLİR	17
13. ON YILLIK BORÇ: KHK'LILAR	17
14. REHİNE SİYASETİ	17
15. AYNI HAFTA, İKİ HABER	18
KISIM V — KİM NE İSTİYOR?	19
16. İKTİDARIN BİRİNCİ İHTİYACI: YENİDEN SEÇİLMEK	20
17. MUHALEFETSİZ BİR SAHA	20
18. KRİZİ EMEKÇİYE ÖDETMEK	20
19. ULUSLARARASI GÜÇLER NE İSTİYOR?	20
20. KÜRT SİYASETİ NE ALIYOR?	21
21. BİR SINAMA ÖLÇÜTÜ	21
KISIM VI — "BU BİR BAŞLANGIÇTIR" DİYENLERE	23
22. İKİ GİZLİ VARSAYIM	24
23. OKUMADIĞIN SÖZLEŞMEYİ İMZALAMA	24
24. SOMUT TABLO: NE VERİLİYOR, NE ALINIYOR?	25
25. TUTUMUMUZ	25

KISIM VII — AYDINLARA BİÇİLEN ROL	27
26. AYDIN, SINIF-DIŞI BİR KATEGORİ DEĞİLDİR	28
27. İSTENEN BİLGİ DEĞİL, MEŞRUIYETTİR	28
28. DAVETTEN TEHDİDE: SORANI HEDEF GÖSTERMEK	29
SONUÇ — ON TEZ VE GÖREVLER	30
29. ON TEZ	31
30. TALEPLER VE GÖREVLER	31
EKLER	33
EK A — KRONOLOJİ	34
EK B — KAVRAM SÖZLÜĞÜ	35
EK C — SUNUM İLE GERÇEKLİK	35
EK D — TARTIŞMA KARTI: ON İKİ İTİRAZ, ON İKİ KISA YANIT	36

GİRİŞ

NEDEN BU BROŞÜR?

Bir savaşın bitmesi ile bitirilme biçimi

Yoldaş, bu ülkede kırk yıldır süren bir savaş var. On binlerce insan öldü. Köyler boşaltıldı, şehirler yıkıldı, bir kuşak cenaze kaldırarak büyüdü. Bu savaşın bitmesini istemek, bu topraklarda yaşayan hemen herkesin ortak arzusudur ve bu arzu meşrudur.

Ama bir savaşın bitmesini istemekle, **onun bitirilme biçimine sorusuz onay vermek** aynı şey değildir. Bugün ülkede kurulan tartışma tam olarak bu ikisini birbirine karıştırıyor: “Ya süreci desteklersin ya da savaştan yanasın.”

Bu broşür o sahte ikiliği reddediyor. Ne egemenlerin kurduğu masaya “evet” diyoruz, ne de şoven milliyetçiliğin “hayır”ına katılıyoruz. Üçüncü bir yerde duruyoruz: **işçi sınıfının bağımsız hattında**.

Dört ayırım

Bu broşürün omurgasında dört ayrı tespit var ve bunlar birbirinden ayrılmalıdır. Karıştırıldıklarında ya kutsama ya da şovenizm çıkar.

- 1. Kürt sorunu bir ulusal sorundur ve demokratik çözümü meşrudur.** Halkların eşitliği, anadil hakkı, ulusların kendi kaderini tayin hakkı bizim için tartışmaya kapalıdır.
- 2. Silahların susması olumludur — ama barış değildir.** Çatışmasızlık bir haldir; barış ise eşitliğin kurumsallaşmasıdır.
- 3. Çerçeve Yasa bir hak yasası değil, bir tasfiye ve entegrasyon takvimidir.** On iki maddesinde işçi yoktur, KHK’lı yoktur, kayyum yoktur, anadil yoktur.
- 4. Bu süreç bölgesel bir yeniden düzenlemenin parçasıdır.** Takvimi yalnızca Ankara’da tutulmuyor; halkların kaderi, kendilerinin görmediği masalarda bir pazarlık kalemi olarak dolaşüyor.

Bu dört tespiti bir arada tutamayan her anlatı, ya “yetmez ama evet”e ya da milliyetçi redde düşer.

Yöntem beyanı: dört soru

Bir sürecin niteliğini, adına ya da sözcülerinin niyetine bakarak değil, dört soruyla ölçeriz:

- 1. Kime ne veriyor?** Hangi sınıfın somut durumunda ne değişiyor — ücrette, güvencede, işte, dilde, örgütlenme hakkında?
- 2. Verilen geri alınabilir mi?** Hak mı tanınıyor, izin mi veriliyor? İznin olduğu yerde geri alma yetkisi de vardır.
- 3. Kararı kim veriyor?** Süreç hangi organda yürüyor; halk denetleyebiliyor mu, yoksa denetim dışı bir çekirdek mi karar veriyor?
- 4. Kim kazanıyor?** Bu düzenleme sermaye birikimi ve iktidarın devamlılığı açısından ne işe yarıyor?

Bu broşür boyunca bu dört soruyu her adıma soracağız.

KISIM I

SÜREÇ NEREDEN GELİYOR?

1. 2013–2015: Aynı cümle bir kez daha

Bugünü anlamak için on yıl geriye bakmak zorundayız. Çünkü bugün söylenen cümlelerin neredeyse tamamı daha önce bir kez söylendi.

2013'te başlayan müzakere sürecinde de “tarihî fırsat” dendi. Silahlar büyük ölçüde sustu, heyetler gidip geldi, 2015'in başında bir mutabakat metni kameralar önünde okundu. Kamuoyu çözümün eşiğinde olduğuna inandırıldı.

Sonra iktidar o mutabakatı tanımadığını açıkladı. Bağımsız izleme heyeti kabul edilmedi. 7 Haziran 2015 seçiminin sonucu iktidarın hesabına uymayınca süreç neredeyse bir gecede kapandı.

Kazanılmamış, yalnızca vaat edilmiş olan her şey geri alınabilir.

Bu, bir ahlak dersi değil, bir sınıf mücadelesi kuralıdır. Sekiz saatlik iş günü de, sendika hakkı da, oy hakkı da hiçbir ülkede masada bahşedilmedi; grevle, direnişle, örgütle söküldü ve ancak sökülüp alındığı için savunulabildi.

2. Geriye kalan enkaz ve verilmeyen hesap

2015 sonrasında ne oldu, hatırlayalım: sokağa çıkma yasakları, yıkılan şehirler, yüzlerce ölü, boşaltılan mahalleler. 2016'dan itibaren belediyelere kayyum atandı, seçilmiş eşbaşkanlar tutuklandı, milletvekillerinin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Aynı dönemde “Bu suça ortak olmayacağız” bildirisine imza atan 2.200'ü aşkın akademisyenden 400'den fazlası kararnameyle ihraç edildi.

Bugün o enkazın hesabını kimse vermiş değil. Yıkımın sorumluları yargılanmadı, ihraç edilenler işine dönmedi, kayyumlar kaldırılmadı. Bugün “barış” diyen aynı yönetim, o enkazın üzerinde duruyor ve enkaza dair tek kelime etmiyor.

Bir sürecin samimiyetini ölçmenin en basit yolu şudur: **Geçmişte verdiği zararı telafi etmeye başladı mı, başlamadı mı?**

3. Yeni süreç: 1 Ekim 2024'ten bugüne

Yeni süreç beklenmedik bir yerden başladı: 1 Ekim 2024'te MHP lideri Devlet Bahçeli'nin TBMM açılışında DEM Partili vekillerle el sıkışmasıyla. Ekim boyunca çağrılar birbirini izledi; 22 Ekim'de Bahçeli, Öcalan'ın Meclis'e gelerek silah bırakma çağrısı yapabileceğini söyledi.

Dikkat çekici olan şeydi: Aynı haftalarda Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atandı. Yani “barış” çağrısı ile seçilmişlerin görevden alınması aynı takvimde yürüdü. Bu, sürecin karakterine dair ilk ipucuydu.

27 Şubat 2025'te Öcalan'ın çağrısı okundu. Mayıs 2025'te PKK fesih kararını ilan etti; 11 Temmuz 2025'te Irak'ta sembolik bir silah bırakma töreni yapıldı. 5 Ağustos 2025'te TBMM'de “Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu” kuruldu.

Komisyon bir yıl çalıştı; Şubat 2026'da raporu Genel Kurul'da kabul edildi, DEM Parti şerh koydu. 5 Ağustos 2026'da kanun teklifi Meclis'e sunuldu ve **10 Ağustos 2026'da yasalaştı.**

Yasanın çıkışından sonraki iki hafta ise sürecin gerçek yüzünü belki her şeyden net gösterdi: İmralı'ya atfedilen görüşme notları dolaşıma girdi, DEM Parti heyeti uyardı, Öcalan'a ait olduğu belirtilen el yazısı bir mesajla bunlar "gerçek dışı" ilan edildi. Aynı günlerde Şam'da SDG'nin feshi açıklandı, Ankara'da takip kurulu kuruldu ve AİHM'in Kavala kararına Saray'dan "haddini bilsin" yanıtı verildi.

Ayrıntılı kronoloji için **Ek A**'ya bakınız.

KISIM II

ÇERÇEVE YASA: METİNDE NE VAR, NE YOK

Yasa on iki maddedir ve adı “Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun”dur. Adı bile bir programdır: Ortada bir *hak tanınması* değil, bir *bütünleşme hedefi* vardır.

4. Yürürlük MGK’ya bağlandı: hak değil takdir

Yasanın uygulanabilmesi için Millî Güvenlik Kurulu’nun feshi ve silah bırakmayı “tespit ve teyit” etmesi gerekiyor. Bu kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla altı aylık uygulama süreci başlıyor.

Hukukta hak, koşulu gerçekleşince kendiliğinden doğar. Burada ise bir organın teyit etmesi gerekiyor — teyit etmeyebilir de. **Bu, hukukun yerine takdirin geçmesidir.** Takdirin olduğu yerde hak sahibi yoktur; dilekçe sahibi vardır.

5. Af değil erteleme: koşullu özgürlük

Kurulan mekanizma soruşturmayı, kovuşturmayı ve infazı *erteleme* üzerine kuruludur. Ertelenmiş bir ceza silinmiş ceza değildir; kişinin başının üstünde asılı duran bir kılıçtır.

Dışarı çıkan insan özgür değil, **koşullu** olarak dışarıdadır — ve koşulun ihlal edilip edilmediğine karar verecek olan, koşulu koyan taraftır. Bunun siyasal anlamı açıktır: Tahliye yalnızca tutsağı serbest bırakmaz; onu, ailesini ve bütün bir çevreyi terbiye eder. “Sesini yükseltirsen geri dönersin” tehdidi hiçbir yerde yazmasa da herkesin bildiği bir madde olarak orada durur.

6. Süreç Meclis’ten alındı

25 Ağustos 2026’da Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında bir Takip ve Değerlendirme Kurulu toplandı ve dört alt komisyon kuruldu: adli ve hukuki işler koordinasyonu, izleme ve tespit, sosyal uyum ve bütünleşme, silahsızlanma ve stratejik koordinasyon.

Yasama süreci biter bitmez süreç parlamentonun elinden çıkmış, yürütmenin ve güvenlik bürokrasisinin çekirdeğine geçmiştir. “Sosyal uyum ve bütünleşme” başlıklı bir alt komisyonun ne olduğunu da not edelim: Bu bir hak kurumu değil, bir **ideolojik entegrasyon aygıtıdır.**

OYLAMA

10 Ağustos 2026, TBMM Genel Kurulu — 561 oy kullanıldı: **467 kabul**, 87 ret, 7 çekimser. AKP, MHP ve DEM Parti ağırlıklı olarak kabul; CHP bölünmüş; İYİ Parti ret.

Kırk yıllık bir savaşı bitirdiği söylenen bir yasa, Meclis’ten neredeyse tartışmasız geçti. Bu mutabakat demokratik bir uzlaşmanın değil, **ortak bir ihtiyacın** işaretidir.

7. Yasada ne yok? Kayıp olan sınıf

Bir metni anlamamanın en iyi yolu, içinde ne olduğuna değil **ne olmadığına** bakmaktır. Çerçeve Yasa’nın on iki maddesinde şunların hiçbiri yoktur:

- KHK ile ihraç edilenlerin göreve iadesi

- Belediyelere atanan kayyumların kaldırılması
- Anadilde eğitim hakkı
- Grev yasaklarının ve “erteleme” adı altındaki fiilî yasağın kaldırılması
- Sendikal barajların kaldırılması, örgütlenme özgürlüğü
- İşsizlik, güvencesizlik, mevsimlik tarım işçiliğinin koşulları
- Bölgede yaratılan kaynağın bölge halkına dönmesi
- Yıkılan şehirlerin ve yaşanan ölümlerin hesabı

Yani bu yasa, bu ülkedeki hiçbir emekçinin hiçbir somut sorununa dokunmuyor. Neye dokunuyor? Silahlı yapının tasfiyesine ve bunun idari-hukuki takvimine. Sadece ona.

Bu bir barış yasası değil, bir tasfiye ve entegrasyon takvimidir.

8. “Toplumsal bütünleşme” kimin ihtiyacı?

Sermaye açısından bu kavramın çok net bir karşılığı vardır: **çatışmasız bir yatırım ortamı**. Risk priminin düşmesi, sıcak paranın dönmesi, madenciliğin, enerjinin, tarım-gıda ve inşaat sermayesinin bölgeye güvenle girebilmesi.

“Millî dayanışma” kavramı ise sınıf çelişkisinin üstünü örten en eski örtüdür. Grev yasağı da “millî menfaat” adına konur; sefalet ücreti de “millî fedakârlık” adına dayatılır.

Bir yasanın adında “millî dayanışma” geçiyorsa sormak gerekir: **Kimin kiminle dayanışması?** Patronla işçinin mi, işçiyle işçinin mi?

KISIM III

SÜRECİN BİÇİMİ: GİZLİLİK, SIZINTI, TEKZİP

Kırk yıllık bir sorunu çözdüğü söylenen bir sürecin muhtevasını halk bilmiyor. Bildiği tek şey, kaynağı belirsiz sızıntılar ve onların tekzipleri.

Yasaya imza atan partilerden biri metni “çıkacağı sabah” gördüğünü açıklıyor. İmralı’ya atfedilen notlar dolaşıma giriyor, günler sonra “gerçek dışı” ilan ediliyor. Aynı metin dolaşırken önce “görüşme notu”, sonra “tutanak”, sonra “itiraf” diye etiketleniyor; her aşamada kanıtlanmışlık derecesi yapay olarak yükseltiliyor.

Biz bu metinlerin sahil olup olmadığına hüküm vermiyoruz; bu bizim işimiz değil. Bir belgenin gerçekliğini kanıtlamak, onu yayımlayanın yükümlülüğüdür. Bizim sorumuz başka: **Böyle bir rejim nasıl mümkün oluyor ve kimin işine yarıyor?**

9. Gizlilik bir kaza değil, yöntemdir

Liberal eleştiri buna “şeffaflık eksikliği” der; sanki unutulmuş bir ayrıntıymış gibi. Oysa gizlilik burada sürecin kurucu ilkesidir. Karar alma yetkisi yasamadan yürütmeye, yürütmeden denetim dışı bir idari-güvenlik çekirdeğine çekilmiştir. Temsilî kurumlar biçimsel olarak durur; gerçek karar başka yerde alınır.

Şeffaflık talebi bu yüzden liberal bir süs değildir. **Emekçilerin, kendi adlarına alınan kararları denetleme hakkıdır.** Sosyalizmin tarihinde bunun en berrak örneği, 1917’de Sovyet iktidarının ilk işlerinden birinin gizli diplomasiyi ilga edip Çarlık’ın gizli antlaşmalarını olduğu gibi yayımlamak olmasıdır. Bu bir “iyi yönetim” jesti değil, sınıfsal bir tutumdur: Halkların kaderi hakkında halkların bilgisi dışında hiçbir şey kararlaştırılmaz.

10. Sızdırma–tekzip sarmalının üç işlevi

Bir: Yalanlanabilir iletişim

Bir müzakerede taraflar, tabanlarının tepkisini ölçmek istedikleri öneriyi resmî kanaldan açıklayamaz; açıklarsa bağlanır. Sızdırırsa hem ölçer hem bağlanmaz. Tutarsa “zaten böyleydi”, tutmazsa “provokasyon” denir. Teknik asimetriktir: **ölçen taraf devlet, ölçülen taraf halktır.**

İki: Tartışmayı içerikten sadakate kaydırmak

“Lider ne dedi?” sorusu gündemi işgal ettiği anda “ne yapılmalı?” sorusu ortadan kalkar. Bir hareketin programı, bir belgenin noter tasdikine indirgenir. Bu, siyasetin teolojiye dönüşmesidir: Metnin sahilliği üzerine kurulan tartışma kaçınılmaz olarak bir iman–şüphe tartışmasıdır; program, çıkar ve sınıf tartışması değildir.

Sonucu da bellidir: liderlik kültürünün güçlenmesi. Çünkü sahilliğe karar verecek tek merci liderdir; kitlenin elinde bağımsız doğrulama aracı, dolayısıyla kendi aklını kullanma imkânı yoktur.

Üç: Eleştiriye kriminalize etmek

Süreç karşıtı şoven odakların provokasyon ürettiği doğrudur. Ama “provokasyon” kategorisi bir kez kalkan hâline geldiğinde, komployu değil her türlü eleştiriye yutar. “Bu yasa emekçiye ne veriyor?” diye soran da, “müzakerenin muhtevası niçin gizli?” diye soran da aynı torbaya atılır.

Bizim tutumumuz nettir: **Provokasyonu teşhir ederiz, ama eleştiriye provokasyon sayan hiçbir çerçeveyi kabul etmeyiz.**

11. Metin fetişizmi

Marx, meta fetişizmini şöyle tarif eder: Kapitalizmde insanlar arasındaki toplumsal ilişki, şeyler arasındaki bir ilişki biçiminde görünür. Bugün bunun siyasal bir muadili var.

Türk ve Kürt emekçileri arasındaki gerçek ilişki — ortak sömürü, ortak yoksullaşma, şovenizmle bölünme — bir belgenin sahliliğı sorununa indirgenmiş durumda. Sanki o metin sahlil çıkarsa Kürt işçisinin işsizliğı çözülecek, sahte çıkarsa Türk işçisinin ücreti yükselecek.

SOMUT SORALIM

Kayyum rejimi kalktı mı? Hayır. Anadilde eğitim tanındı mı? Hayır. KHK'lılar işine döndü mü? Hayır. Grev yasakları kalktı mı? Hayır. Asgari ücret açlık sınırının üstüne çıktı mı? Hayır. Bölgedeki işsizlik, mevsimlik tarım işçiliğinin koşulları, çocuk emeğı tartışıldı mı? Hayır.

KISIM IV

HUKUKSUZLUK ZEMİNİ: TEK ADIM ATILMADI

Bir barış sürecinin samimiyeti, açıklamalarıyla değil, sıradan insanların hayatında yarattığı değişikliklerle ölçülür. Soralım: Bu süreç, bu ülkede tek bir insanın hakkını iade etti mi?

12. Beraat eden ihraç edilir

Bir hemşire, Suriye’de saç kesilen bir Kürt kadınla dayanışma kampanyasına katılıyor; saçını örüyor, paylaşıyor. 26 Ocak 2026’da gözaltına alınıyor ve aynı gün görevden uzaklaştırılıyor. 15 Mayıs’ta Sağlık Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu “Devlet Memurluğundan Çıkarma” cezasını tebliğ ediyor. Altı gün sonra, 21 Mayıs’ta, aynı paylaşımdan açılan ceza davasında **beraat** ediyor. 19 Ağustos’ta mesleğinden atıldığını duyuruyor.

Aynı eylem: ceza yargısında suç değil, idarede meslekten atılma sebebi. Bu bir içtihat farkı değil, **hukukun yerini takdirin almasıdır**.

Ve dikkat edin: Karşımızdaki bir “aydın” ya da siyasetçi değil; ücretiyle geçinen bir sağlık emekçisi. Rejim en pervasız olduğu yeri iyi seçiyor: iş, ekmek, geçim. Siyasal baskı burada soyut bir ifade özgürlüğü sorunu değil, doğrudan **mülksüzleştirmedir**.

13. On yıllık borç: KHK’lılar

Barış bildirisine imza atan 2.200’ü aşkın akademisyenden 400’den fazlası ihraç edildi. On yılda Danıştay ancak on üç dosyayı karara bağlayabildi; bir avuç insan görevine dönebildi. Bu süreçte kaç KHK’lı işine döndü? **Sıfır**. Çerçeve Yasa’nın hangi maddesinde KHK’lıların hakkı geçiyor? **Hiçbirinde**.

Burada çok kritik bir gerçek var: 2016’da bu insanlar *barış istedikleri için* cezalandırıldılar. 2026’da ise *barışa yeterince destek vermedikleri için* eleştiriliyorlar. İki durumda da ölçü aynıdır: barış değil, **devletin o günkü hattına uyum**. Sadakatin ölçüsü hiçbir zaman ilke olmadı; ölçü, iktidarın konjonktürel ihtiyacıdır.

14. Rehine siyaseti

- **Can Atalay:** Seçilmiş bir milletvekili. Anayasa Mahkemesi’nin hak ihlali kararlarına rağmen tahliye edilmedi, milletvekilliği düşürüldü, yıllardır cezaevinde.
- **Osman Kavala:** AİHM üçüncü kez ihlal kararı verdi. Yanıt, kararı uygulamak değil; kararı veren mahkemeye “haddini bil” demek ve Sözleşme’den çekilmeyi tartışmaya açmak oldu.
- **Tutsaklar:** Tahliyeler bir hak sorunu olarak değil, bir *takvim* sorunu olarak konuşuluyor. Kulislerde “şu ay çıkabilir”, “şu kadar kişi kapsama girebilir” haberleri dolaşiyor.

Bir insanın özgürlüğü hukukun değil takvimin konusuysa, o insan tutuklu değil **rehinedir**. Rehine siyaseti bu sürecin arızası değil, işletim sistemidir: Elinde rehine tutan taraf masada daima avantajlıdır ve rehineleri bir kerede değil, damla damla, karşılığını alarak bırakır.

15. Aynı hafta, iki haber

25 Ağustos 2026: “Barış sürecinin” takip kurulu ilk kez toplandı.

26 Ağustos 2026: Saray’ın başdanışmanı, AİHM kararlarının “esastan kesin bağlayıcılığı olmadığını” savundu ve Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne taraflığını “gözden geçirebileceğini” yazdı.

Bunlar birbiriyle çelişen iki haber değildir. **Aynı programın iki maddesidir.**

Biz komünistler burjuva mahkemelerini, AİHM’i ya da Anayasa Mahkemesi’ni kurtarıcı olarak görmeyiz; bunlar emekçilerin özgürlüğünü getirecek kurumlar değildir. Ama şunu tespit etmek zorundayız: **Kendi hukukunu bile tanımayan, kendi imzaladığı sözleşmeyi “gözden geçirmekle” tehdit eden bir devletin verdiği hiçbir sözün güvencesi yoktur.** Böyle bir devletin “barış”ı, verenin istediği an geri alabileceği bir izinden ibarettir.

Gazeteciler cezaevinde, belediyeler kayyumda, sendikal haklar askıda, grevler erteleme adı altında yasaklanırken; hiçbir hak iade edilmemişken yalnızca tasfiye ve entegrasyon takvimi işliyorsa, buna barış denmez. Buna, çatışmasızlık koşullarında yeniden düzenlenmiş bir tahakküm denir.

KISIM V

PEKİ KİM NE İSTİYOR?

Aşağıdakiler kanıtlanmış olgular değil, olguların dizilişinden çıkarsanan siyasal iddialardır. Biz niyet okumayız; sınıfsal çıkarların yönünü okuruz. Kısım sonunda bu iddiaları sınamak için somut bir ölçüt öneriyoruz.

16. İktidarın birinci ihtiyacı: yeniden seçilmek

Cumhurbaşkanının yeniden aday olabilmesinin iki yolu var: anayasa değişikliği (Meclis'te 400 oyla doğrudan, 360 oyla referandumla) ya da Meclis'in seçimleri yenileme kararı (yine 360 oy).

Cumhur İttifakı 320'li sayılarda. CHP, İYİ Parti ve Yeni Yol muhalif. Aradaki fark otuz-kırk oy. O farkı kapatabilecek tek blok, DEM Parti'nin elli altı milletvekilidir.

Çözüm sürecinin takvimi ile yeniden seçilme takvimi, aynı takvimdir.

Buna bir de anayasa paketi ekleniyor. Basına yansıyan hâliyle pakette yeniden adaylık koşullarının değişmesi ve seçilme eşiğinin düşürülmesi var; buna karşılık parlamenter sisteme dönüş yok, güçlü parlamento yok, ilk dört madde aynen korunuyor. Pakete serpiştirilen "eşit yurttaşlık" vurgusunun işlevi ortada: Kürt siyasetinin desteğini almak için hazırlanmış ambalaj.

Bir anayasanın niteliği, giriş cümlelerindeki güzel sözlerle değil, hangi sınıfın mülkiyet düzenini güvenceye aldığıyla ölçülür. Metne "eşit yurttaşız" yazmak, mevsimlik işe giden çocuğun yevmiyesini bir kuruş artırmaz; ilk dört maddesi korunan, yürütmenin sınırsız yetkisi tartışma dışı bırakılan bir metin tanım gereği demokratik bir anayasa olamaz.

17. Muhalefetsiz bir saha

Bir yandan ana muhalefet yargı eliyle kuşatılırken, öte yandan Kürt siyaseti masaya çekilerek ana muhalefetten koparılıyor. Böylece iktidara karşı birleşebilecek iki bloğun buluşması engelleniyor. "Barış" söylemi burada birleştirici değil, **ayrıştırıcı** işlev görüyor.

18. Krizi emekçiye ödetmek

Sermaye birikiminin tıkanıdığı, enflasyonun ve borç çevirme maliyetinin sıkıştırdığı bir konjonktürde **"çatışmasızlık" bir ekonomik programdır.** Risk priminin düşmesi, sıcak paranın dönmesi, bölgenin sermayeye güvenle açılması. Hepsi emekçinin ücretiyle değil, sermayenin kârıyla ilgilidir.

19. Uluslararası güçler ne istiyor?

25 Ağustos 2026 akşamı Şam'da, SDG'nin feshedilerek Suriye ordusuna katılacağı açıklandı. ABD'li yetkililer bunu "tek ordu, tek hükümet, tek devlet" formülüyle sahiplendi. Aynı hafta Türkiye'de takip kurulu kuruluyordu.

Bu iki gelişme yan yana düşmüyor; **aynı planın iki ayağıdır.** 2026 Haziran'ında ABD ile İran arasında varılan anlaşmanın ardından kurulan düzende koridorların, enerji hatlarının ve ticaret yollarının güvenliği

için silahlı aktör sayısının azaltılması gerekiyor. Kürtlerin silahsızlandırılması bu denklemde bir “barış” adımı değil, bir **sadeleştirme** işlemidir.

Avrupa’nın istediği de demokrasi değil: göç akışının tutulması, savunma ve güvenlik iş birliği, enerji güzergâhlarının istikrarı. Kanıtı basit: Kavala kararına “haddini bilsin” yanıtı verildi ve karşılığında ciddi hiçbir bedel ödenmedi. **Demokrasi, Batı için bir ilke değil bir pazarlık kalemidir.**

Uluslararası sermayenin istediği ise tek kelimedir: **öngörülebilirlik**. Sermaye hukuk devleti istemez, sözleşmesinin güvenliğini ister. Kayyum atanan belediyeyle de, ihraç edilen hemşireyle de, cezaevindeki milletvekiliyle de sorunu yoktur.

Ortadoğu’nun yeniden paylaşımında halklara biçilen rol daima aynıdır: ölmek ve razı olmak. Bu rolü reddetmenin tek yolu, bölge işçi sınıfının enternasyonalist birliğini savunmaktır.

20. Kürt siyaseti ne alıyor?

Masada tutulan kart “anayasa ve seçim desteği”dir. Umulan karşılık: Öcalan’ın siyasal hareket alanı, tutsakların özgürlüğü, anayasal statü, “tam demokrasi koşullarında siyaset.”

Kartın iki zaafı var. **Birincisi:** Kart bir kez kullanıldığında değeri sıfırlanır. Verilen destek geri alınamaz; vaat edilen haklar ise her an ertelenebilir, MGK teyidine bağlanabilir, “koşullar olgunlaşmadı” denilebilir. **İkincisi:** İktidar, “anayasaya hiç dokunmadan Meclis kararıyla seçim” formülünü çalıştırdığı anda o kartı büsbütün boşa düşürebilir.

Ve bu, en fazla Kürt emekçisine mal olur. Çünkü bu bir temsil hesabıdır; emekçinin talepleri — iş, ücret, anadil, kayyumsuz belediye, güvenceli çalışma — bir başkasının seçim aritmetiğine rehin verilmiş olur.

MASADA KİM VAR, KİM YOK?

Var: Türkiye burjuvazisi ve devleti; emperyalist merkezler ve bölgesel sermaye; Kürt burjuva siyaseti.

Yok: Türk işçisi, Kürt işçisi, mevsimlik tarım işçisi, güvencesiz kadın emekçi, işsiz genç.

Herkes bir şey istiyor; kimse işçinin ne istediğini sormuyor.

21. Bir sınama ölçütü

İddiaları sınavalım. Ölçüt şudur:

Eğer bu süreç gerçekten bir demokratikleşme süreciyse, seçim ve anayasa pazarlığından tamamen bağımsız olarak, bugün, karşılıksız atılabilecek adımlar atılır.

KHK’lıların iadesi için hiçbir pazarlık gerekmez. Kayyumların kaldırılması için hiçbir müzakere gerekmez. Mahkeme kararlarının uygulanması için hiçbir mutabakat gerekmez. Beraat eden hemşirenin işine

dönmesi için tek bir imza yeter. Grev yasaklarının kaldırılması için MGK'nın hiçbir tespitine ihtiyaç yoktur.

Bunlar yapılmıyor, buna karşılık takvim seçim aritmetiğiyle birlikte ilerliyorsa — iddia doğrulanmış demektir. **Ölçüt budur, gerisi laftır.**

KISIM VI

“BU BİR BAŞLANGIÇTIR” DİYENLERE

Bir kesim diyor ki: *"Bu bir başlangıçtır. Binlerce siyasi tutsak çıkacak. Anneler evlatlarına kavuşacak. Hasta mahpuslar ölmeden dışarı çıkacak. Şimdilik verilenle yetinelim, mücadeleye sonra devam ederiz."*

Bu cümleyi kuranların çoğu samimidir; bedel ödemiş, evladı içeride olan, cenaze kaldırmış insanlardır. Onların sevincini küçümseyen, acılarını "taktik" diye harcayan hiçbir tutum devrimci olamaz. **İtirazımız insanlara değil, o cümlenin siyasal mantığındadır.**

Baştan söyleyelim: Tutsakların özgürlüğü bizim de talebimizdir — üstelik **koşulsuz** talebimizdir. Tartışma "tutsaklar çıksın mı" tartışması değildir. Tartışma şudur: Karşılığında ne veriliyor, kim veriyor, ve verilen geri alınabiliyor mu?

22. İki gizli varsayım

Birincisi: Verilen şey kalıcıdır

Değildir. Yürürlük MGK teyidinde bağlıdır; kurulan rejim af değil ertelemedir. Ertelenmiş ceza silinmiş ceza değil, aslı duran bir kılıçtır. Koşullu bırakılan insan, koşulu koyanın insafına bırakılmış demektir.

İkincisi: Sonra da aynı güçle mücadele edebiliriz

Edilemez. O "sonra"ya hangi güçle gidileceği hiç sorulmuyor. Silahlar bırakılmış, örgütsel yapı feshedilmiş, siyasal destek verilmiş, seçim ve anayasa kartı oynanmış olacak. Elde ne kalacak?

Pazarlık gücü tükendikten sonra hak istemenin adı mücadele değildir; **ricadır**. Ve tarih, ricayla hak alınmış tek bir örnek kaydetmemiştir.

Ve bir hatırlatma: bunu daha önce gördük

2013–2015'te de "bu bir başlangıçtır" denmişti. Sonra mutabakat tanınmadı, süreç bir gecede kapandı, ardından yıkım, kayyum ve tutuklamalar geldi. Bugün süreci gazetecilere anlatan isimlerden biri, o dönemde yıllarını cezaevinde geçirenlerdendi. **Aynı cümleyi ikinci kez kurabilmek için, ilk seferinde ne olduğunu unutmak gerekir.**

23. Okumadığın sözleşmeyi imzalama

Bu kesimin ikinci savunması şudur: "Zeminin sağlığını, pazarlığın detaylarını bırakın; sonuca bakın."

Oysa **bir hak, kazanıldığı biçimde yaşar**. Mücadeleyle sökülüp alınan hak, geri alınmak istendiğinde aynı mücadeleyle savunulur. Lütuf olarak verilen hak ise lütuf olarak geri alınır — ve o an karşısında savunacak örgütlü bir güç bulunmaz, çünkü o güç "gerek kalmadı" diye dağıtılmıştır. Zemin, sonucun ta kendisidir.

İŞÇİ DİLİYLE SÖYLERSEK

Bir sendika yönetimi düşünün. Patronla toplu sözleşme masasına oturuyor, günlerce görüşüyor ve dönüp üyesine diyor ki: *"Metni göremezsiniz ama imzalayın. Bu bir başlangıçtır, gerisini sonra hallederiz."*

Böyle bir sözleşmeye **taban iradesinin gaspı** denir. İşçi sınıfının en pahalıya öğrendiği ders şudur: **Okumadığın sözleşmeyi imzalama.** Çünkü imzanın altındaki hükümleri sen okumasan da patron uygular.

24. Somut tablo: ne veriliyor, ne alınıyor?

26 Ağustos 2026'da DEM Parti heyeti gazetecilerle buluştu. Mithat Sancar, İmralı'da Kandil heyetiyle bir görüşme yapılmadığını, dolaşan notların gerçek olmadığını söyledi; "ihtiyaç duyulduğunda mesajların muhataplarına ulaştırıldığını" belirtti. Öcalan'ın koşullarına ilişkin ise şunu söyledi: "Biz görüşmelerimizi daha geniş bir salonda yapıyoruz ama Sayın Öcalan eski yerinde kalmaya devam ediyor." Heyetin beklentisi, Öcalan'ın Silahsızlanma ve Stratejik Koordinasyon Alt Kurulu'nda görev alması; ama bu kararı verecek olan yine Takip ve Değerlendirme Kurulu, yani devlet.

Sınıfsal okuma: Otuz yılı aşkın süredir tutulan bir kişinin hukuki statüsünde hiçbir değişiklik yok; salon genişledi, hücre yerinde. Beklenen şey özgürlük değil, **görevlendirme**: tasfiyenin yürütülmesinde bir rol. Muhataplık bir hak olarak tanınmıyor, idari bir tasarruf olarak veriliyor. **Verilebilen şey geri alınabilir.**

Aynı toplantıda Gültan Kışanak, Suriye'deki gelişmeyi değerlendirirken şunu söyledi: "DSG fesih oldu. Yeni bir durumla karşı karşıyayız. Kürtler Şam'da yönetime katılacaklar. Bunun imkânını yaratmak lazım." Ayrıca kurulların "sivil toplumun ve kişilerin katılımına açık olması" gerektiğini vurguladı.

Bu iki cümle bütün stratejinin özetidir: **Fesih → entegrasyon → yönetime katılım.**

Peki bu, Kürt emekçisinin neyini değiştirir? Şam'da hangi hükümet kurulsun, Kamışlı'da tarlada çalışan işçinin yevmiyesini o hükümetin sınıf karakteri belirler. Ankara'da hangi kurulda kim otursun, Diyarbakır'da güvencesiz çalışan kadının sigortası yapılmadıkça bir şey değişmez. **Devlet aygıtına katılmak, o aygıtın sınıf niteliğini değiştirmez; katılanı değiştirir.** Marksist literatürün "burjuva milliyetçiliğinin sınıfsal sınırı" dediği şey tam olarak budur.

Ve "kurullar sivil katılıma açık olmalı" talebi, farkında olmadan bir itiraftır: **Şu an açık değil.** Sürecin en merkezindeki isimlerden biri kapalılıktan şikâyet ediyorsa, "detaylar önemli değil" savunması orada çöker.

25. Tutumumuz

- Tutsakların özgürlüğünü **koşulsuz** savunuruz. Hasta mahpusların derhal tahliyesini isteriz. Bunun için hiçbir siyasal bedel ödenmesini kabul etmeyiz.
- Özgürlük pazarlık konusu yapıldığı anda adı değişir: Karşılığında siyasal destek istenen bir tahliye, özgürleştirme değil **fidyeye tahsilatıdır**. Fidyeye kurtarılan rehine özgür olmaz; zincirin ucu el değiştirir.

- "Evet" de demiyoruz, "hayır" da. Bu ikilik egemenin kurduğu ikiliktir. **Bir annenin evladına kavuşması için bir halkın siyasal geleceği ipotek edilemez.**
- Eleştirimiz tahliye olacak insanlara değil, o sevinci siyasal sermayeye çeviren hesabadır.

KISIM VII

AYDINLARA BİÇİLEN ROL

Ağustos ortasında İmralı Heyeti üyelerinden birinin, sürecin dünyada benzeri az görülür biçimde “az entelektüel destek” aldığını söylemesiyle geniş bir tartışma başladı. Yanıtlar gecikmedi: Barış Akademisyenleri’nin ödediği bedeller hatırlatıldı, sürecin kapalılığına işaret edildi ve şu soru soruldu: **“Destek mi bekleniyor, kayıtsız şartsız onay mı?”**

Bu soru doğrudur. Ama bir adım daha ileri götürelim.

26. Aydın, sınıf-dışı bir kategori değildir

Tartışmanın tamamı “aydınlar” diye homojen, sınıf-üstü, iradesi kendinden menkul bir özne varsayıyor. Marksist açıdan böyle bir özne yoktur.

Her toplumsal sınıf kendi organik aydınlarını yaratır; ayrıca kendisini önceki dönemlerden kalma “geleneksel aydınlar”a kabul ettirmeye çalışır. Geleneksel aydının en belirgin özelliği kendisini sınıflar üstü sanmasıdır. Bu yanılsama, tarafsızlığının değil, **hangi sınıfın hegemonyası altında çalıştığını göremeyişinin** işaretidir.

Türkiye’de “aydın” dediğimiz tabakanın maddi konumuna bakalım: güvencesiz sözleşmeli araştırma görevlisi, telifle geçinen çevirmen, kadrosuz ders veren doktoralı, sermaye gruplarının medyasında bordroya bağlı gazeteci, proje ve fon ekonomisine bağımlı hâle gelmiş çalışan. Ezici çoğunluğu üretim araçlarından yoksun, emek gücünü satarak yaşayan **ücretli emekçilerdir**. Entelektüel emek de emektir; o da güvencesizleştirilmiş, taşeronlaştırılmış, idari denetime bağlanmıştır.

KHK ihraçları bu gerçeğin en çıplak ifadesidir: 2016’da yaşanan bir “fikir baskısı”ndan ibaret değildi; entelektüel emekçilerin geçim kaynağından bir kararnameyle koparılmasıydı. Yani mülksüzleştirmeydi. Bugün aynı kesime “gel destek ver” denmesi, mülksüzleştirenin mülksüzleştirdiğinden rıza dilenmesidir.

27. İstenen bilgi değil, meşruiyettir

Kapalı yürütülen bir sürecin **meşruiyet açığı** vardır. Kitlelerin katılımı olmadan, muhtevası bilinmeden yürüyen bir müzakerenin toplumsal onaya ihtiyacı vardır; bu onay kitleden alınamadığı için kitle adına konuşabilecek bir kasttan alınmak istenir. Aydından istenen bir analiz değildir; **imzadır**.

“Kuramsal çerçeve eksik” cümlesi kulağa mütevazı bir davet gibi gelir; pratikte anlamı şudur: *Bizim yaptığımız işi meşrulaştıracak kavramsal cılayı siz üretin.*

Ancak madalyonun bir de öbür yüzü var. Aydınların bir bölümünün suskunluğu gerçekten korkudandır; bedel ödemiş insanların temkinini kimsenin küçümsemeye hakkı yoktur. Ama bir başka bölümünün suskunluğu **söyleyecek sözünün olmamasındandır**. Türkiye’deki liberal barış söylemi meseleyi on yıllardır “kimlik tanınması”, “demokratikleşme”, “geçiş dönemi adaleti” kavramlarıyla kurdu ve sınıf sorusunu hiç sormadı. Şimdi kendi kavramlarıyla kurulmuş bir sürecin otoriter biçimde işlediğini görünce elinde eleştirecek bir teori kalmadı. Bu bir kişilik zaafı değil, **teorik iflastır**; ve iflasın kaynağı sınıfsaldır.

28. Davetten tehdide: soranı hedef göstermek

Tartışma yeni bir aşamaya geçti: Aydınlarından destek isteyenler, sorusu olan aydınlarından rahatsız olmaya başladılar.

Mekanizma basit ve tanıdıktır. Önce davet: “Gelin, katkı sunun.” Ardından, gelen katkı onay değil de soru olduğunda ton değişir: “Niye engel oluyorsunuz? Kimin değirmenine su taşıyorsunuz?” Böylece davet bir **sadakat testine** dönüşür. Sorunun içeriği tartışılmaz; soranın niyeti tartışılır.

Bunun adını koyalım: Bu, eleştiriyi ihanetle özdeşleştiren gerici bir reflekstir ve kimden gelirse gelsin gericidir. Devletten gelince “bölücülük”, süreç sözcülerinden gelince “süreç karşıtlığı”, milliyetçi kanattan gelince “vatan hainliği” adını alır; işlevi hepsinde aynıdır: **düşünmenin bedelini yükseltmek.**

Üstelik bu, hak diye ortada hiçbir şey yokken yapılıyor. On yıldır işine dönememiş insanlara, beraat ettiği hâlde mesleğinden edilmiş bir hemşireye, seçildiği hâlde vekilliği düşürülmüş bir milletvekiline sahip bir ülkede insanlardan “güven” isteniyor. Oysa **güven bir duygu değil, bir bilançodur.** İnsanlara güvenmelerini söylemek yerine, güvenilecek bir icraat göstermek gerekir.

Soru sormak en temel devrimci haktır. Bir süreç kendisine yöneltilen soruları taşıyamıyorsa, sorun sorularda değil, süreçtedir.

SONUÇ

ON TEZ VE GÖREVLER

29. On tez

- 1. Kürt sorunu bir ulusal sorundur ve demokratik çözümü meşrudur.** Halkların eşitliğini, anadil hakkını, ulusların kendi kaderini tayin hakkını koşulsuz savunuruz.
- 2. Ama bu hak, burjuva devletin lütfuyla değil, emekçilerin birleşik mücadelesiyle kazanılır.** Bahşedilen her hak, bahşedenin elinde geri alma yetkisi bırakır.
- 3. Çatışmasızlık barış değildir.** Silahların susması iyidir; ama toplumun da susturulduğu bir ülkede barış yoktur. Barış eşitliktir.
- 4. Çerçeve Yasa bir hak yasası değil, bir tasfiye ve entegrasyon takvimidir.** On iki maddesinde işçi yoktur, KHK'lı yoktur, kayyum yoktur, anadil yoktur.
- 5. Gizlilik bir kaza değil, yönetim biçimidir.** Emekçilerin, kendi adlarına alınan kararları bilme ve denetleme hakkı vardır.
- 6. "Evet" ile "hayır" arasındaki tercih, egemenin kurduğu bir tercihtir.** Biz masanın kendisini reddediyoruz; çünkü o masada emekçiler yok.
- 7. Rehine siyaseti reddedilmelidir.** Özgürlük bir haktır, pazarlık kalemi değil. Karşılığında siyasal destek istenen tahliye, fidyeye tahsilatıdır.
- 8. Bu süreç bölgesel bir yeniden düzenlemenin parçasıdır.** Hiçbir emperyalist merkez halklara özgürlük getirmez; getirebileceği tek şey, çıkarı değiştiğinde geri alınacak bir statüdür.
- 9. Şovenizme karşı mücadele Türk emekçilerinin, sınıf işbirlikçiliğine karşı mücadele Kürt emekçilerinin öncelikli görevidir.** Kendi burjuvazisinin milliyetçiliğiyle hesaplaşmayan hiçbir işçi hareketi başka halkla kardeşleşemez.
- 10. Barışın gerçek zemini fabrikadır, tarladır, hastanedir, mahalledir.** Türk ve Kürt işçisinin aynı grevde buluşması, hiçbir müzakere masasının veremeyeceği bir eşitliktir.

30. Talepler ve görevler

Bugün, hiçbir pazarlık gerektirmeden yapılabilecekler

- KHK ile ihraç edilen herkesin koşulsuz göreve iadesi ve tazminatı
- Keyfî ihraçların iptali; beraat edenlerin işlerine dönmesi
- Belediyelere atanan kayyumların kaldırılması
- Mahkeme kararlarının uygulanması; hasta mahpusların derhal tahliyesi
- Siyasi tutsakların özgürlüğü
- Anadilde eğitim hakkının tanınması
- Grev yasaklarının ve erteleme rejiminin kaldırılması, sendikal barajların sonu
- Yıkılan şehirlerin ve yaşanan ölümlerin hesabının sorulması

Görevlerimiz

1. **Emekçilerin bilme hakkını bir talep hâline getirmek.** “Halkın kaderini ilgilendiren her metin kamuoyunun malıdır.” Bu, iyi yönetim talebi değil, denetim hakkı talebidir.
2. **Her adımı tek bir soruyla sınamak:** Bu, işçiye ne veriyor?
3. **“Önce hak, sonra tartışma” şiarını yükseltmek.** Pazarlıktan bağımsız olarak atılabilecek adımlar atılmadıkça, atılan her adım hak değil vitrindir.
4. **Şovenizme ve sınıf işbirlikçiliğine aynı anda karşı durmak.**
5. **Entelektüel emeği örgütlemek.** Aydınlarla rol dağıtmak değil; işçi sınıfının kendi organik aydınlarını yaratması. Akademi, medya, kültür ve bilişim emekçilerinin kendi sendikalarında örgütlenmesi.
6. **Bağımsız yayın, eğitim ve araştırma araçlarımızı güçlendirmek.** Egemenlerin gündem tekeli kırmanın yolu tekzip beklemek değil, kendi gündemimizi kurmaktır.
7. **Birleşik eylemi örmek.** Sömürülenlerin birliği hiçbir masada kurulmaz; grevde, direniş çadırında, mahalle dayanışmasında kurulur.

SON SÖZ

Egemen sınıf bize iki sandalyeli bir masa gösteriyor: ya onayla, ya reddet.

Biz üçüncü bir şey söylüyoruz: **Masayı biz kuracağız, ve o masada emekçiler oturacak.**

Tarih, tekzipleri okuyanları değil, kendi metnini yazanları hatırlar.

E K L E R

EKLER

KRONOLOJİ

TARİH	GELİŞME
1 Ekim 2024	Bahçeli, TBMM açılışında DEM Partili vekillerle el sıkıştı.
22 Ekim 2024	Bahçeli, Öcalan'ın Meclis'te silah bırakma çağrısı yapmasını önerdi.
Kasım 2024	Mardin, Batman, Halfeti ve ardından başka belediyelere kayyum atandı.
7 Aralık 2024	Suriye'de Esad yönetimi düştü; bölgesel denklem değişti.
27 Şubat 2025	DEM heyeti İmralı'da Öcalan'ın çağrısını okudu.
12 Mayıs 2025	PKK, 12. Kongresi'nin ardından fesih kararını ilan etti.
9 Temmuz 2025	Öcalan'ın 1999'dan bu yana ilk video görüntüsü yayımlandı.
11 Temmuz 2025	Irak'ta sembolik silah bırakma töreni yapıldı.
5 Ağustos 2025	TBMM'de Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu kuruldu.
Ocak 2026	Barış Bildirisi'nin 10. yılı: 2.200+ imzacıdan 400+'sı hâlâ ihraç durumunda; Danıştay on yılda 13 dosya karara bağlamış.
26 Ocak 2026	Hemşire İkra Avcı, Suriye'de saçı kesilen bir Kürt kadınla dayanışma paylaşımı nedeniyle gözaltına alındı ve görevden uzaklaştırıldı.
18 Şubat 2026	Komisyon raporu Genel Kurul'da kabul edildi; DEM Parti şerh koydu.
15–21 Mayıs 2026	Avcı'ya memuriyetten çıkarma cezası tebliğ edildi; altı gün sonra aynı paylaşımdan beraat etti.
7–17 Haziran 2026	ABD ile İran arasında mutabakat ve ardından on dört maddelik anlaşma; sonrasında Kürt bölgelerinde baskı ve operasyonlar yoğunlaştı.
5 Ağustos 2026	Çerçeve yasa teklifi AKP, MHP, DEM ve CHP imzasıyla Meclis'e sunuldu.
10 Ağustos 2026	Yasa 467 kabul, 87 ret, 7 çekimser oyla kabul edildi.
17 Ağustos 2026	İmralı'ya atfedilen görüşme notları geniş biçimde dolaşıma sokuldu.
19 Ağustos 2026	DEM sözcüleri, yasa metnini "çıkacağı sabah gördüklerini" açıkladı. Aynı gün İkra Avcı meslekten atıldığını duyurdu.
23 Ağustos 2026	DEM Parti İmralı Heyeti, doğrulanmamış metinlere karşı uyardı.
25 Ağustos 2026	Şam'da SDG'nin feshi açıklandı. Ankara'da Takip ve Değerlendirme Kurulu ilk kez toplandı, dört alt komisyon kuruldu. Öcalan'a ait olduğu belirtilen el yazısı mesajla dolaşan metinler "gerçek dışı" ilan edildi.
26 Ağustos 2026	AİHM Büyük Dairesi Kavala dosyasında üçüncü kez ihlal kararı verdi; Saray'ın başdanışmanı Sözleşme'den çekilme sinyali verdi. Aynı gün DEM heyeti gazetecilerle buluştu.

EK B

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Hegemonya. Egemen sınıfın, yalnızca zora değil; entelektüel ve ahlaki öncülüğe dayanarak kendi çıkarını “herkesin ortak çıkarı” diye kabul ettirmesi. Devlet yalnızca polis ve ordu değildir; okul, medya, hukuk ve “sağduyu” da onun rıza üreten mekanizmalarıdır.

Pasif devrim. İktidarın, ezilenlerin radikal taleplerini kabul ediyormuş gibi yapıp onları burjuva-hukuki bir çerçeveye alarak etkisizleştirmesi. Talep yukarıdan “karşılanır”, ama tam da bu yolla düzenin dışına çıkma imkânı ortadan kaldırılır.

Otoriter devletçilik. Karar alma yetkisinin yasamadan yürütmeye, yürütmeden denetim dışı bir idari-güvenlik çekirdeğine kayması. Meclis, mahkeme ve seçim biçimsel olarak durur; gerçek karar başka yerde alınır.

Rehine siyaseti. İnsanların özgürlüğünün bir hak değil, bir pazarlık kalemi olarak tutulması. Tahliyeler bir kerede değil, damla damla ve her seferinde karşılığı alınarak yapılır.

Metin fetişizmi. Sınıflar arasındaki gerçek ilişkinin, bir belgenin sahilliği tartışmasına indirgenmesi. Marx’ın meta fetişizminde olduğu gibi: toplumsal ilişki, şeyler arasındaki bir ilişki kılıfına girer.

Organik aydın. Her sınıfın kendi içinden çıkardığı, o sınıfın dünya görüşünü örgütleyen aydın tipi. İşçi sınıfının organik aydını üniversitede değil; işyeri temsilciliğinde, sendika eğitiminde, mahalle dayanışmasında yetişir.

Sahte ikilik. Egemenin, tartışmayı kendi belirlediği iki seçeneğe hapsedmesi (“evet mi, hayır mı?”). Her iki seçenek de onun oyun sahasında oynanır. Devrimci tutum, sahayı reddedip üçüncü hattı kurmaktır.

Çatışmasızlık. Silahların susması. Barışla aynı şey değildir: Barış, eşitliğin ve özgürlüğün kurumsallaşmasıdır.

EK C

SUNUM İLE GERÇEKLİK

İDEOLOJİK SUNUM	MADDİ GERÇEKLİK
“Tarihî bir barış süreci”	MGK’nın “tespit ve teyit”ine bağlanmış, takdire dayalı bir tasfiye takvimi
“Meclis iradesi tecelli etti”	İmza atan parti metni çıkacağı sabah gördü; takip yetkisi yürütmenin çekirdeğine devredildi
“Süreç şeffaf yürüyor”	Muhtevanın tek kaynağı, kaynağı belirsiz sızıntılar ve tekzipler
“Demokratikleşme adımları”	Tek bir KHK’lı işine dönmedi; beraat eden hemşire meslekten atıldı; AYM kararlarına rağmen vekil içeride
“Hukuk devletiyiz”	AİHM’in üçüncü ihlal kararına yanıt: “haddini bilsin” ve Sözleşme’den çekilme sinyali

"Binlerce tutsak özgür olacak"	Af değil erteleme: koşullu, geri alınabilir, her an yeniden işletilebilir bir özgürlük
"Bu bir başlangıçtır"	2015'te de böyle denmişti; mutabakat tanınmadı, ardından kayyum ve tutuklama geldi
"Öcalan'a rol veriliyor"	Hukuki statüde değişiklik yok; beklenen özgürlük değil, tasfiyede görevlendirme
"Toplumsal bütünleşme"	Kimlikel bütünleşme söylemi altında sınıfsal parçalanmanın derinleşmesi
"Kardeşlik hukuku"	Anadil, kayyum, KHK, işsizlik, grev yasağı gündeminin yasada zerre karşılığı yok
"Silahlar susuyor"	Silahsızlanma tek taraflı; devletin zor aygıtı ve cezasızlık zırhı yerinde
"Yeni ve sivil anayasa"	İlk dört madde korunuyor, parlamenter sisteme dönüş yok; asıl başlık yeniden adaylık
"Aydınların katkısını bekliyoruz"	Katkı soru biçiminde geldiğinde soran hedef gösteriliyor
"Süreç herkesin süreci"	Süreç, 360 oyluk bir aritmetik ile bölgesel bir sadeleştirme planının kesiştiği yerde ilerliyor

EK D

TARTIŞMA KARTI: ON İKİ İTİRAZ, ON İKİ KISA YANIT

(Bu bölüm bağımsız olarak da dolaştırılabilir.)

- "Savaşın bitmesine mi karşısınız?"** → Hayır. Savaşın bitmesini isteriz. Karşı olduğumuz şey, savaşın bitirilme biçiminin sorgulanamaz ilan edilmesidir. Soru sormak savaş istemek değildir.
- "Binlerce insan çıkacak, bu az mı?"** → Az değil, kıymetlidir. Ama bu bir af değil erteleme rejimidir: koşullu, geri alınabilir. Ve özgürlük karşılığında siyasal destek isteniyorsa, orada hak değil fidye vardır.
- "Her şeyi bir anda isteyemezsin, süreçtir bu."** → Doğru. O hâlde pazarlık gerektirmeyen adımlar niçin atılmıyor? KHK iadesi, kayyumun kaldırılması, mahkeme kararlarının uygulanması hiçbir müzakere gerektirmez. Atılmıyorsa mesele "süreç" değil, sıralamadır.
- "Eleştirin ama şimdi sırası değil."** → Eleştirinin sırası, kararın alındığı andır. Sonradan yapılan eleştiriye tarih yazımı denir, siyaset değil.
- "Bu tavır devletin ekmeğine yağ sürüyor."** → Devletin ekmeğine yağ süren şey, emekçilerin taleplerinin gündemden düşmesidir. Biz tam da onları gündemde tutuyoruz. Ayrıca bir eleştiriye çürütmenin yolu, kimin işine yaradığını söylemek değil, yanlış olduğunu göstermektir.
- "Kürt halkının iradesine saygı duymuyor musunuz?"** → Kürt halkı homojen bir blok değil; içinde patron da var, işçi de. Bir halkın iradesi ile onun burjuva temsilinin pazarlık hesabı aynı şey değildir. Biz Kürt emekçisinin taleplerini savunuyoruz.

7. "Siz de milliyetçilerle aynı şeyi söylüyorsunuz." → Hayır. Onlar Kürt halkının en temel demokratik haklarını reddediyor; biz koşulsuz savunuyoruz. Onlar sürecin "çok şey verdiğini" söylüyor; biz hiçbir hak vermediğini. Aynı cümleyi kurmuyoruz.

8. "Alternatifiniz ne? Silahlı mücadele mi?" → Hayır. Alternatifimiz Türk ve Kürt emekçilerinin birleşik, kitlesel, örgütlü mücadelesidir: grev, sendika, işyeri komitesi, mahalle dayanışması. Silahsızlanmaya değil, silahsızlanmanın hak karşılığı olmadan tek taraflı sunulmasına itirazımız var.

9. "Gizlilik olmadan müzakere yürümez." → Teknik ayrıntıların gizliliği başka, sonucun halktan gizlenmesi başkadır. Toplu sözleşmede de görüşmeler kapalı yapılır, ama metin üyeye gösterilip oylanır. Burada gösterilmiyor.

10. "İmralı'ya atfedilen notlar sahteydi, tartışma bitti." → Sahih olup olmadığına dair hüküm vermiyoruz; kanıtlamak yayımlayanın işidir. Asıl mesele, bir ülkenin en kritik sürecinin doğrulanamaz metinler üzerinden tartışılabilmesi. Bu, sızıntının değil, gizliliğin ürünüdür.

11. "Anayasa değişikliği eşit yurttaşlık getirebilir." → İlk dört maddesi korunan, parlamenter sisteme dönüşü tartışmaya kapatan, asıl gündemi yeniden adaylık koşulları olan bir paket demokratik bir anayasa üretmez. Kâğıda yazılan eşitlik, tarlada çalışanın yevmiyesini değiştirmiyorsa eşitlik değildir.

12. "Sınıf diyorsunuz ama halklar sorunu bu." → Ulusal sorun gerçektir ve çözümü demokratiktir. Ama ulusal baskıyı kimin sürdürdüğü ve kimin çıkarına sürdürdüğü sorusunun cevabı sınıfsaldır. Sınıfı dışarıda bırakan her "halklar" anlatısı, er ya da geç iki burjuvazinin uzlaşmasına indirgenir.

Künye

Bilgi Müsterekleri

Çerçeve Yasa

Başından bugüne "çözüm süreci" · Genç Yoldaşlara Sınıf Vizyonuyla Bir Süreç Dosyası
Sürüm 1.0.0 · Ağustos 2026

Lisans: CC BY-SA 4.0. Kaynak göstererek ve aynı lisansla paylaşmak koşuluyla çoğaltabilir, dağıtabilir, uyarlayabilirsiniz.

Kardeş metinler: *Rusya Gerçeği · Gerçek Çin · Yapay Zekâ Çağında Emek · Yoldaşça Eleştirmek, Birlikte İlerlemek · Devrimci Tartışma Etiği ve Safsatalardan Arınma Kılavuzu*

Kaynaklar hakkında. Bu broşürdeki tarih, sayı ve alıntılar Ağustos 2026 itibarıyla basına yansıyan haberlere dayanır. İmralı'ya atfedilen ve sahihliği taraflarca reddedilen metinler, doğrulanmış belge olarak değil, yalnızca tartışmanın konusu olarak ele alınmıştır. Ayrıntılı değerlendirme ve bağlantılar için: bilgimusterekleri.org/tag/cerceveyasa

Bu bir canlı belgedir; eleştiriyle büyür. Bir veri hatalıysa, bir kaynak yanlış aktarıldıysa ya da bir çıkarım zorlamaysa — yazın. Gelen eleştiriler yayımlanacak, haklı bulunanlar metne işlenecektir. Düzeltmeler sürüm notlarında açıkça belirtilir; sessizce değiştirmeyiz.

Sürüm notu. 1.0.0 (Ağustos 2026) — İlk sürüm.

Çünkü bu broşürün anlattığı bütün sorunların ortak paydası tek bir şeydi: kararların, onlardan etkilenenlerin bilgisi dışında alınması. Kendi metnimizle aynı hataya düşmeyelim.

bilgimusterekleri.org